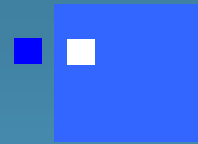

מדינת ישראל
משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה

המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה תפיסות, עקרונות מנחים ותכנית העבודה לשנת 2010

הכנס השנתי הראשון של המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה.
קידום השתלבותם בעבודה של אנשים עם מוגבלות – חידושים במדיניות ובתכניות
דצמבר 2009, שרתון תל-אביב

המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה שבמשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, פועל לשילוב מלא של אנשים עם מוגבלות בעבודה, הן כשכירים והן כעצמאים, תוך דגש על מיצוי יכולותיהם האישיות והעלאת רמת חייהם, שכר עבודתם ותנאי עבודתם.

המטה מספק שירותים על פי חוק, מפתח ומפעיל תכניות מתוך התייחסות הן למאפייני ולצרכי השוק והמעסיקים והן לצרכיהם של אנשים עם מוגבלות לסוגיה ולדרגותיה, וליכולות עבודתם.

עבודת המטה נעשית על בסיס הידע המצטבר בארץ ובעולם ותוך שיתוף פעולה בין המטה לבין משרדי ממשלה נוספים, מיזם תב"ת, מעסיקים, ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, אנשי מחקר ואקדמיה וארגונים המספקים שירותים לאנשים עם מוגבלות.

תפקידי המטה

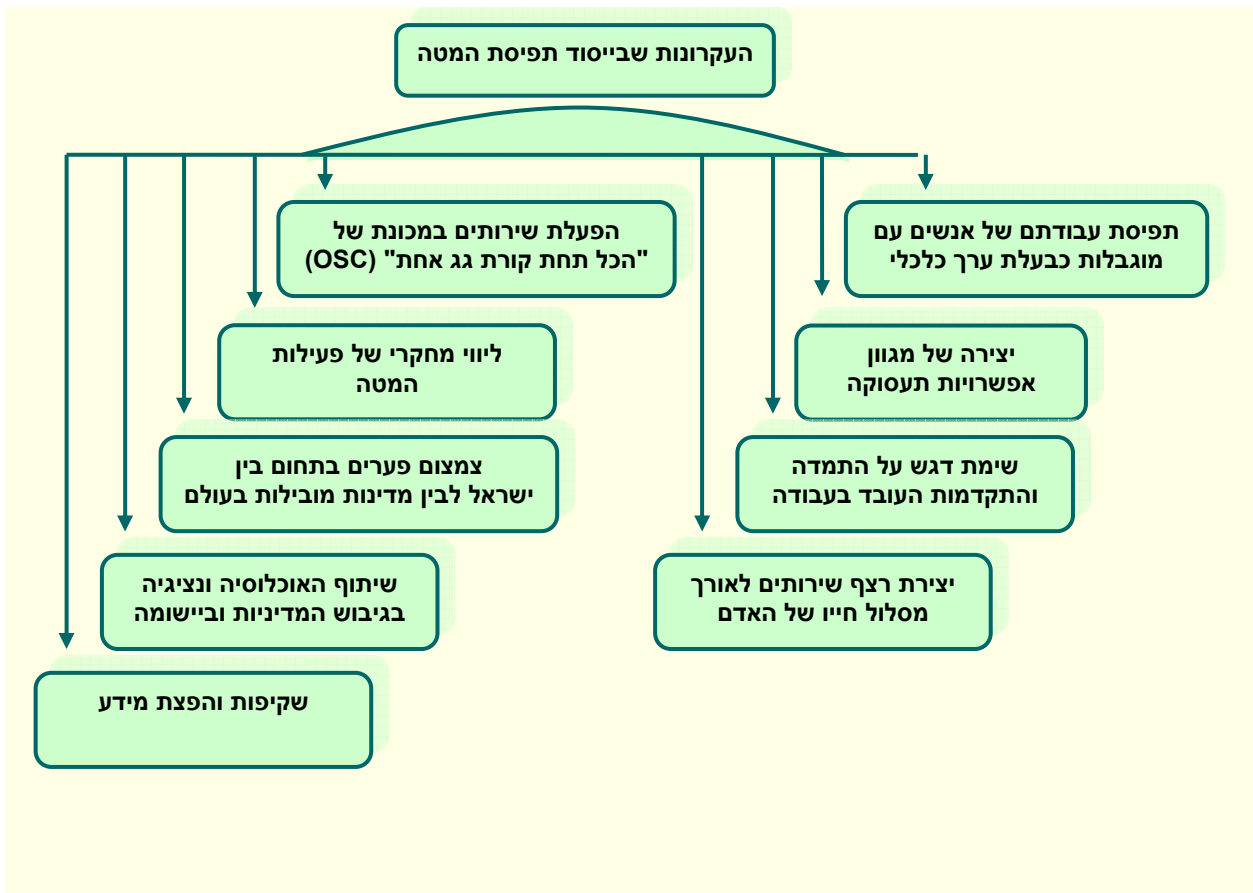
1. יצירה והתאמה של כלים לעידוד העסקה של אנשים עם מוגבלות.
2. פיתוח ויישום תכניות לקידום השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בעבודה.
3. פעילות בשיתוף מעסיקים להגברת המודעות לשילובם של אנשים עם מוגבלות בתעסוקה.
4. קידום אנשים עם מוגבלות במקום העבודה.
5. חקיקה - יישום וייזום.
6. איגום והרחבת הידע הקיים בארץ ובעולם בנושא שילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה.

התפיסה שביסוד תכנית העבודה

אנשים עם מוגבלות מהווים אוכלוסיה מגוונת והטרוגנית בהיבטים רבים כגון סוג המוגבלות, מידת חומרתה והשפעתה על יכולת העבודה, מידת הצורך או העניין בקבלת תמיכה וסיוע. בנוסף, בדומה לאנשים ללא מוגבלות, הם נבדלים זה מזה בתחומי העניין, בשאיפותיהם המקצועיות באפיק התעסוקה בו הם מעוניינים ובאלו המתאימים להם ואשר במסגרתם יוכלו לממש את הפוטנציאל התעסוקתי שלהם.

מידת השתלבותם של אנשים עם מוגבלות כיום בשוק העבודה היא רחוקה מלהשביע רצון. ההכרה בחשיבות שבהגדלת שיעור האנשים עם המוגבלות המשתתפים בשוק העבודה, הן בהיבט הרווחה הכלכלית והאישית של הפרט, הן בהיבט החברתי של שילוב ושוויון הזדמנויות והן בהיבט של חוסן כלכלי וצמיחה ברמת המדינה, הינה כיום נחלתם של הרוב המכריע של העוסקים בקביעת המדיניות בתחום בישראל, ובוודאי של הממשלה.

לצד הזכות שביצירת מערך שירותים אשר יסייע לאנשים עם מוגבלות להשתלב בשוק העבודה, מציבים השונות הרבה של האוכלוסייה וצרכיה מחד, והחסמים העומדים בפני השתלבות בשוק העבודה מאידך, אתגרים לא מעטים. על מנת שתכניות העבודה של המטה יספקו מענים הולמים לאתגרים אלה, ניתן לעמוד על מספר עקרונות יסוד המנחים את פעילותנו:

1. תפיסת עבודתם של אנשים עם מוגבלות כבעלת ערך כלכלי

ביסוד מערך השירותים והתכניות עומדת התפיסה כי אנשים עם מוגבלות הנם כוח עבודה משמעותי, כי בדומה לאנשים ללא מוגבלות הם בעלי יכולות רבות ומגוונות וכי השתלבותם בעבודה יכולה וצריכה להיעשות על בסיס כלכלי ועל יסוד תרומתם למקום העבודה ולא להתבסס על תפיסה של עשיית חסד.

אף כי במכלול הנימוקים לקידום השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה איננו דוחים אפשרות של שילוב אנשים עם מוגבלות בעבודה מנימוקים של עשיית חסד, הרי שנימוק זה אינו יכול להיות גורם מוביל, אלא במקרים בהם מדובר באוכלוסייה שיכולת העבודה שלה נמוכה באופן משמעותי ומיוחד.

השתלבות אדם עם מוגבלות במקום עבודה אינה יעד העומד במנותק ובפני עצמו ואינה צריכה להתבצע בכל מחיר. לצד הערך שבהשתלבות בעבודה יש לוודא כי בחירת העבודה מאפשרת לאדם להביא את יכולותיו לידי ביטוי ולידי מימוש אופטימאלי וזאת הן לטובת האדם והן לטובת המעסיק. כן יש להבטיח כי תנאי העבודה ותנאי ההעסקה מכבדים את האדם.

2. יצירה של מגוון אפשרויות תעסוקה

א. חובתנו היא ליצור שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלות בעבודה בכל האפיקים הפתוחים עבור אנשים ללא מוגבלות. כשם שאדם ללא מוגבלות יכול לבחור בין עבודה כשכיר או כעצמאי, ביחסי עובד – מעביד או כנותן שירותים או קבלן, בהתאם לאופיו, צרכיו ורצונותיו, כך אפשרויות אלה כולן צריכות להיות פתוחות בפני אנשים ללא מוגבלות. על מנת לאפשר בחירה אמיתית עלינו לעמוד על המשמר וליצור מנגנונים מתאימים הכוללים במידת הצורך בלמים ואיזונים, אשר ימנעו הדרת אנשים עם מוגבלות מסוגים מסוימים של הסדרי תעסוקה ודחיקתם לאחריים. הצורך בנקיטת זהירות זו אינו מבטל, כאמור, את ההכרח לפתח מגוון אפשרויות והסדרי תעסוקה.

ב. אנשים עם מוגבלות יכולים לשמש בכל מגוון המקצועות, המשרות והתפקידים הקיימים. זאת על בסיס של התאמה בין העיסוק והעבודה לאדם וליכולותיו ולא על פי תפיסה קטגוריאלית ואף סטיגמטית המייחסת סוגי תפקידים לסוגי מוגבלות ויוצרת פעמים רבות הגבלות ללא הצדקה.

3. שימת דגש על התמדה והתקדמות העובד בעבודה

סיוע לאדם עם מוגבלות להשתלב במקום עבודה אינו מספיק. הצלחת ההשתלבות בשוק העבודה כוללת התמדה בעבודה וכן התקדמות של האדם בהיבטים שונים כגון סוג העבודה, התפקיד, השכר ותנאי ההעסקה. דהיינו, יצירת מסלול התקדמות ואפשרות לפיתוח קריירה.

4. יצירת רצף שירותים לאורך מסלול חייו של האדם

אחד החסמים העומדים בפני השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בעבודה הנו תולדה של הדרה חברתית מתמשכת ושל חוויות מצטברות של כשלון בהשתלבות בחברה בכלל ובשוק העבודה בפרט. כך נוצר היזון שלילי, המביא לפגיעה בדימוי העצמי של האדם ומצמצם עוד יותר את סיכויי השתלבותו. דרך אחת להסיר חסם זה הינה על ידי מתן הדרכה וכלים להעצמת האדם. עם זאת, סיכויי ההצלחה בהשתלבות בעבודה יגדלו משמעותית באמצעות פיתוח מערך שירותים אשר ילווה את האדם במסלול חייו ויסייע בהשתלבותו בשוק העבודה בצמתים בהם טרם נוצרה או התעצמה ההתנסות שלילית. צמתים מרכזיים העונים על הגדרה זו הנם סיום הלימודים התיכוניים, גיוס לצה"ל והשחרור ממנו או שילוב בשירות אזרחי, סיום לימודים אקדמיים או לימודי מקצוע, השמה והשתלבות במקום עבודה וקידום בעבודה או במקומות עבודה אחרים.

5. הפעלת שירותים במתכונת של "הכל תחת קורת גג אחת" (OSC)

שאיפת המטה היא לפתח מערך שירותים שיינתנו במתכונת של "הכל תחת קורת גג אחת", על מנת ליעל את השירות ולהקל את ההשתלבות בעבודה הן על אנשים עם מוגבלות והן על המעסיקים. עם זאת, מאחר ומרבית השירותים הנם שירותים חדשים, הם מופעלים כיום או מפותחים באופן נפרד זה מזה, במתכונת של ניסוי למשך מספר שנים. חלק מהשירותים מופעלים

או יופעלו באזורים מסוימים בארץ ולאחר שייבחנו במשך תקופה מסוימת, תישקל הרחבתם בפריסה ארצית.

בעוד מספר שנים, עם סיום תקופת הניסוי וביצוע ההתאמות הנדרשות בשירותים, ובהתאם למידע שייצבר אודות השירותים, השפעתם והקשר ביניהם, מטרתנו היא, כאמור, להקים מרכזים אשר ירכזו ויתאמו בין השירותים ויספקו מענה יעיל וממקוד לצרכים השונים ולציבור המגוון הנדרש לשירותים אלה.

6. שיתוף האוכלוסייה ונציגיה בגיבוש המדיניות וביישומה

אנו רואים חשיבות רבה בשיתוף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים ובהם אנשים עם מוגבלות וארגונים המייצגים אותם, מעסיקים, ארגונים המייצגים מעסיקים ועובדים גורמי ממשל שונים, אנשי אקדמיה וגופים נותני שירותים לאנשים עם מוגבלות. השיתוף מתבצע במספר דרכים עיקריות:

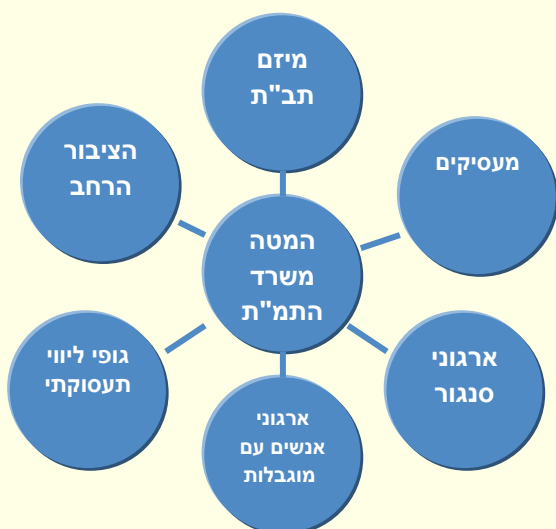
א. כל התכניות אותן מפעיל המטה מלוות בצוותי היגוי ציבוריים או ממשלתיים, המייעצים בתהליך התוויית המדיניות ובפיקוח על יישום התכנית והשפעותיה.

ב. כינוס ועדות מייעצות לגיבוש המלצות לשינוי דברי חקיקה שיישומם באחריות המטה.

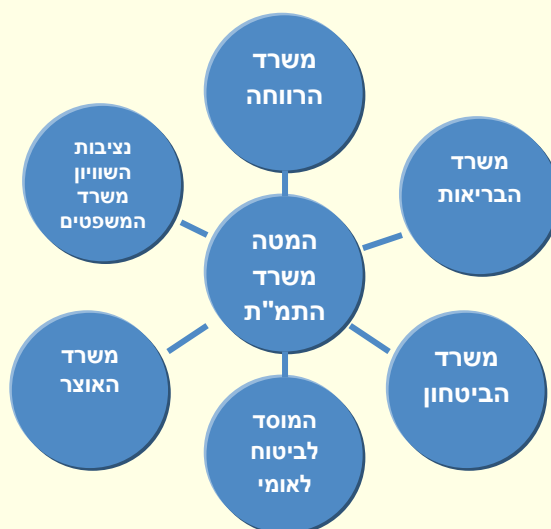
ג. קיום כנסים לציבור הרחב וכן ימי למידה, שולחנות עגולים ורבי – שיח ממוקדים המיועדים לקבוצות מסוימות, ליצירת למידה הדדית ולהגברת שיתוף הפעולה.

ד. יצירת תכניות משותפות למטה ולגורמים ממשלתיים אחרים, הן בתוך משרד התמ"ת והן מחוצה לו, כגון משרד הבריאות ומשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

ממשקי המטה עם גורמים חוץ-ממשלתיים

ממשקי המטה עם גורמים ממשלתיים

7. צמצום פערים בתחום בין ישראל לבין מדינות מובילות בעולם

ישראל הינה כלכלה מפותחת אשר רמת התוצר לנפש בה הינה גבוהה יחסית. רצונה של ישראל להשתייך למשפחת העמים הדמוקרטיים המפותחים מחייב אותה לפעול לשוויון חברתי של מגזרי אוכלוסייה שונים ולקדם. אוכלוסיית האנשים עם מוגבלות היא אחת משלושת האוכלוסיות המודרות בישראל. קידומה, לצד קידומן של האוכלוסיות המודרות האחרות, הוא מבחנה של החברה בישראל. רצונה של ישראל להתקבל כחברה מלאה בארגון המדינות לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD) יחייב אותה לקיים סטנדרטים המקובלים בארגון בתחומי התעסוקה, חברה וכלכלה.

המטה משקיע כעת מאמצים בלימוד הסטנדרטים המקובלים בארגון ה- OECD ואשר נדרשים על ידי הארגון, בתחום התעסוקה ואורח החיים של אנשים עם מוגבלות, לרבות הגדלת שיעור השתתפותם וקידומם בשוק העבודה. זאת כדי לאמוד את הפערים, לזהות את כלי הטיפול והתוכניות המופעלות במדינות המובילות בארגון ולשלבם בתוכנית העבודה.

8. ליווי מחקרי של פעילות המטה

פעילות המטה ותכניות העבודה מתבססות על הידע הקיים בארץ ובעולם וכן על מחקרים יזומים בנושא התעסוקה של אנשים עם מוגבלות ובתחומים רלוונטיים משיקים המבוצעים באמצעות מנהל תכנון, מחקר וכלכלה שבמשרד התמ"ת.

מגוון השירותים אותם מפעיל המטה, המפורטים בהמשך בתיאור תכנית העבודה, מלווים מחקרית. הליווי המחקרי מאפשר בחינה של אופן הפעלת התכניות, עמידתן ביעדים שנקבעו וכן ניתוח של השפעות השירותים בהיבטים רחבים יותר.

9. שקיפות והפצת מידע

המטה נוקט במדיניות של שקיפות לגבי פעילותו. כחלק ממדיניות זו אנו מציגים ומפיצים מידע רב לציבור הרחב ומקדמים בברכה פניות, הצעות והתייחסויות. הצגת המידע והפצתו נעשות בדרכים הבאות:

א. המטה מפעיל אתר אינטרנט שכתובתו www.moital.gov.il/mugbalut ובו מידע רב על הנעשה במטה, לרבות פרוטוקולים של ועדות ההיגוי השונות. הציבור מוזמן להגיב, לחוות דעה ולהציע הצעות ובדרך זו להשתתף בתהליך גיבוש המדיניות ויישומה.

ב. ידיעון המטה מופץ מדי חודשיים לאלפי מנויים. בידיעון מפורטים עדכונים ודגשים לגבי התכניות השונות ופעילות המטה. הידיעון מפורסם גם באתר המטה וניתן להירשם דרכו לרשימת התפוצה של המטה ולקבל עדכונים שוטפים.

ג. לשכת פניות הציבור במטה מטפלת בפניות בכל הנוגע לתעסוקה של אנשים עם מוגבלות. במידת הצורך, מפנה הלשכה את הפניות לטיפול הגורמים הרלוונטיים, במטה, במשרד התמ"ת ומחוצה לו. ניתן לפנות ללשכה בדואר אלקטרוני שכתובתו:

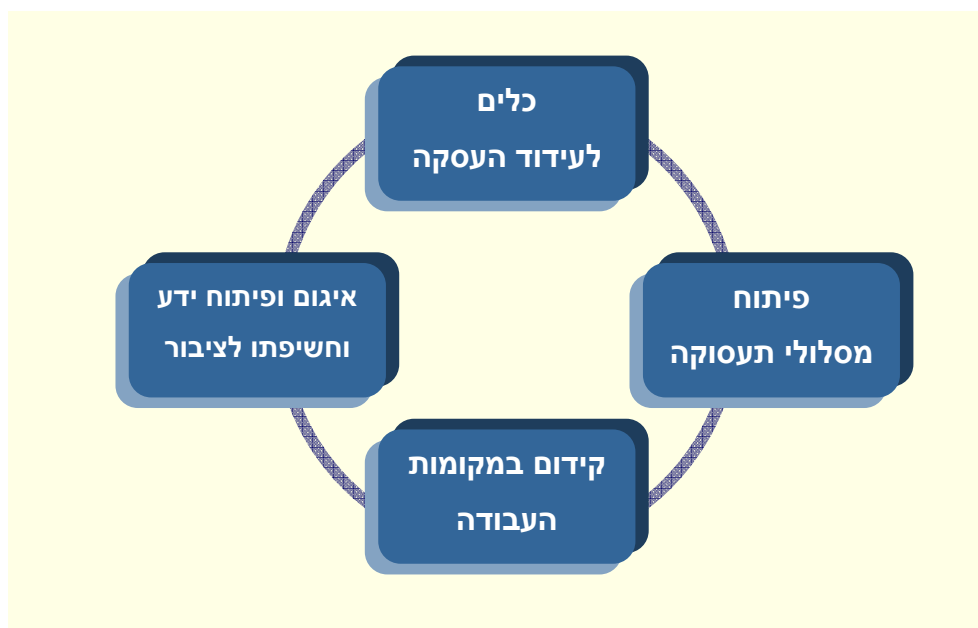
mateh.shiluv@moital.gov.il, בדואר: המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה,

משרד התמ"ת, רחוב בנק ישראל 5, ירושלים, בטלפון: 02-6663540/1 או בפקס: 02-

5600300

תחומי העבודה של המטה

תפיסת המטה משקפת את מחויבותנו להגדיל משמעותית את ההזדמנויות הקיימות לאנשים עם מוגבלות להשתלב בתפקידים ההולמים את כישוריהם בשוק העבודה, תוך מתן התמיכות והשירותים הנדרשים לשם הצלחת קליטתם בעבודה, שרידותם והתקדמותם במקום העבודה. לשם כך הגדרנו מספר תחומים בהם פועל המטה. תחומי העבודה קשורים זה לזה ומזינים זה את זה ויוצרים יחד את מערך השירותים של המטה:

להלן נפרט את תכניות העבודה של המטה לשנת 2010 בכל אחד מתחומי העבודה.

פירוט תכנית העבודה לשנת 2010

1. כלים לעידוד העסקה

זהו אחד התחומים המרכזיים בתכנית העבודה של המטה לשנת 2010. מטרתנו היא ליצור מערך של כלים ושירותים לתמיכה, לסיוע ולעידוד העסקת עובדים עם מוגבלות. חלק מהתכניות בתחום זה מופעלות כיום על ידי המטה, חלקן מבוססות על התאמת כלים קיימים ובמיוחד אלה המופעלים על ידי משרד התמי"ת, וחלקן פותחו על מנת לתת מענה לצרכים שונים אשר הלכו והתבררו במהלך שלוש שנות הפעילות של המטה.

א) השתתפות במימון התאמות לעובד עם מוגבלות במקום העבודה

על פי תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (השתתפות המדינה במימון התאמות), התשס"ו-2006, אשר על הפעלתן אחראי המטה, משתתפת המדינה במימון התאמות שונות במקום עבודה עבור עובדים עם מוגבלות. השתתפות במימון ההתאמות היא כלי שהמדינה מספקת למעסיק, הנדרש להתאים את סביבת העבודה לעובד עם מוגבלות, על מנת שזה יוכל לבצע את תפקידו ולהתנהל במקום העבודה ככלל העובדים. באמצעות כלי זה ניתן להפחית את עלויות ההעסקה של עובד עם מוגבלות, בכוונה להשוותן לעלויות ההעסקה של עובדים אחרים ללא מוגבלות. כך ניתן להגדיל את שיעור השתלבותם של עובדים עם מוגבלות בשוק העבודה.

מעסיק של עובד עם מוגבלות הנזקק להתאמות כגון מחשב מותאם לעובד עם מוגבלות ראייה, מעלית או מעלון לעובד עם מוגבלות פיזית, הדרכה מיוחדת, תרגום לשפת הסימנים או תמלול לעובד עם מוגבלות שמיעה וכיוצא בזה, רשאי להגיש בקשה להשתתפות המדינה במימון ההתאמה. המימון ניתן בהתאם לגובה ההוצאה עד לסכום מרבי הקבוע בתקנות, המשתנה בהתאם לסוג ההתאמה.

א.1) בימים אלה מרכזת ועדה מיוחדת המלצות לתיקון התקנות ולשיפורן, על יסוד הניסיון שהצטבר במהלך השנתיים בהן הן מופעלות. הועדה צפויה להגיש המלצותיה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010.

א.2) במהלך שנת 2010 יפעיל המטה תכנית להגברת השימוש באפשרויות שמציעות התקנות, על מנת להביא באמצעותן להגדלת שיעור המועסקים בקרב אנשים עם מוגבלות.

ב) הפעלת תקנות שכר מינימום מותאם וחוק זכויות אנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים

אדם עם מוגבלות שיכולת העבודה שלו מופחתת ביחס לזו של אדם ללא מוגבלות באותו תפקיד, רשאי, במידה והוא מעוניין בכך, להגיש בקשה לקביעת שכר מותאם. שכר זה הוא חלק יחסי משכר המינימום והוא נקבע בהתאם לגובה יכולת העבודה של האדם. קביעת יכולת העבודה מתבצעת באמצעות אבחון במקום העבודה, הכולל תצפית על ביצוע העבודה, שיחה עם העובד ועם המעסיק וכן עם עובד השמה אם ישנו, ואם העובד מעוניין במעורבותו בתהליך.

כלי זה נועד כאמור לשימושם של אנשים עם מוגבלות בעלי יכולת עבודה מופחתת בלבד ולא לכלל ציבור האנשים עם מוגבלות. כיום 80% מהבקשות לשכר מותאם הן מאנשים עם מוגבלות בתכניות "עבודה נתמכת" שיקומיות. במידה ועובד אינו סבור שיכולת עבודתו מופחתת או שאינו מעוניין לבקש התאמת שכר, חלה חובה לשלם לו שכר שאינו נופל משכר המינימום הרגיל.

על מנת לאפשר שילוב בתעסוקה בקהילה, בניגוד לתעסוקה במסגרת מוגנת סגרגטיבית, גם למי שיכולת העבודה שלו מופחתת מאוד, נחקק חוק זכויות אנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים. החוק מאפשר לאדם שיכולת העבודה שלו אינה עולה על 19% מיכולת העבודה של אדם ללא מוגבלות באותו התפקיד, להגיש בקשה לקביעת מעמדו כמשתקם ולקביעת גמול העבודה המגיע לו בהתאם ליכולת עבודתו. משתקם אינו מועסק ביחסי עובד – מעביד אך הוא זכאי לגמול עבודה כאמור ולזכויות הסוציאליות המפורטות בחוק כגון ימי חופשה ומחלה והחזר הוצאות נסיעה.

1.ב המטה פעל בשיתוף גורמים נוספים לתיקון התקנות, בהתאם לניסיון שהצטבר במהלך 3 שנות הפעלתן. לאחרונה הושלם התהליך וועדת העבודה, הרווחה והבריאות בכנסת אישרה את תיקון התקנות.

2.ב בנוסף, פועלת כיום ועדה הבוחנת את שתי שיטות האבחון המופעלות כיום בארץ בתהליך קביעת יכולת העבודה והשכר המותאם ואת השיטות המופעלות בעולם, במטרה להמליץ בפני המטה על שיטת אבחון אחידה אחת.

3.ב במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010 יסתיים גיבושה של תכנית אכיפת התקנות והחוק ויחל יישומה. תכנית האכיפה נועדה להבטיח כי עובדים עם מוגבלות או משתקמים אינם מקבלים שכר הנמוך משכר המינימום מבלי שהגישו בקשה מתאימה, עברו אבחון במקום העבודה ונקבע שכרם בהתאם ליכולת עבודתם. בשלב הראשון מבוססת התכנית על גישה הסברתית – חינוכית, שנועדה להעלות את המודעות לקיומם של התקנות והחוק, להביא לשיתוף פעולה עם המעסיק על מנת להבטיח הן את זכויות העובד והן את שימור מקום העבודה.

ג) הקמת מרכז תמיכה למעסיקים

במחצית השנייה של שנת 2010 יחל לפעול מרכז תמיכה למעסיקים. המרכז יפעל כמוקד שיספק תמיכה למעסיקים בשני מסלולים – מסלול של סיוע טלפוני נקודתי ומסלול של ליווי ויצירת תכנית אישית לעסק, אשר יסייע למעסיק בכל שלבי ההעסקה של עובדים עם מוגבלות, החל מאיתור התפקידים המתאימים, דרך הדרכה למעסיק בעת קליטת העובד וסיוע למעסיק במידת הצורך במהלך ההעסקה. השירות יכלול גם הדרכה וסיוע למעסיקים המעוניינים בכך בפיתוח וביישום מדיניות ארגונית המקדמת העסקת וקידום עובדים עם מוגבלות. מרכז התמיכה יהווה גוף מתאם בין המעסיק לבין הכלים השונים לעידוד העסקת עובדים עם מוגבלות שמפעילים המטה ומשרד התמ"ת. זאת על מנת לייעל ולפשט עבור המעסיק את תהליך העסקתם של עובדים עם מוגבלות, על כל שלביו.

ד) הקמת פורום מעסיקים

ברבעון הראשון של שנת 2010 יחל המטה להפעיל פורום של מעסיקים בישראל המעוניינים לקדם השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה. הפורום, המבוסס על מודלים הפועלים בהצלחה בעולם ואשר עברו עיבוד והתאמה לצרכי המשק הישראלי ולמאפייניו הייחודיים, ישמש כר להגברת המודעות ליתרונות ההעסקה של אנשים עם מוגבלות, ללמידה הדדית, להחלפת דעות, לייעוץ ולפיתוח יוזמות אשר יגדילו השתתפותם של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה.

ה) התאמת הכלי הקיימים במשרד התמ"ת לקידום תעסוקת אנשים עם מוגבלות

משרד התמ"ת מפעיל כלים רבים לתמיכה בעסקים בישראל ולעידוד העסקת אוכלוסיות שונות. המטה פועל בשיתוף עם מנהלי היחידות השונות על מנת להתאים את הכלים השונים בכדי שניתן יהיה באמצעותם לקדם תעסוקת אנשים עם מוגבלות.

ה.1) כך, פועל המטה במשותף עם האגף להכשרה מקצועית במשרד על מנת להתאים ולפתח רצף של מסלולי הכשרה לאנשים עם מוגבלות, אשר יכלול הכשרה טרום – מקצועית, הכשרה ייעודית לאנשים עם מוגבלות עם יכולות עבודה שונות, הכשרה מקצועית תוך מפעלית ומתן התאמות אשר יאפשרו לאנשים עם מוגבלות להשתלב במסלולים השונים הקיימים. ברבעון הראשון של שנת 2010 ייפתח קורס ראשון של הכשרה מקצועית ייחודית לאנשים עם מוגבלות העובדים כיום בעבודה לא מקצועית. קורס זה יהווה מודל ובסיס להמשך פיתוח המסלולים הנוספים. המטה פועל על מנת שעם סיום ההכשרה בוגר המסלול סיוע בהשתלבות בשוק העבודה במקצוע בו הוכשר.

ה.2) המטה פעל בשיתוף עם היחידה האחראית על הפעלת מסלול התעסוקה, במסגרתו ניתן תמרוץ למעסיקים המתחייבים לקלוט עובדים מאוכלוסיות מועדפות מוגדרות, על מנת לכלול את אוכלוסיית העובדים עם המוגבלות ברשימת האוכלוסיות המועדפות המוגדרות במסלול. כך, מעסיקים המעוניינים לקלוט עובדים עם מוגבלות יוכלו להתמודד על הקצאות מכרזיות ולקבל השתתפות של המדינה בעלות שכרם של העובדים עם המוגבלות, בהתאם לכללים הקבועים במסלול. לקראת ההקצאה הקרובה בשנת 2010 יפעל המטה להגברת מודעות המעסיקים לקיומו של המסלול ויבחן המטה בשיתוף עם היחידה האחראית את מידת תרומתו של המסלול במתכונתו הנוכחית לעידוד העסקתם של עובדים עם מוגבלות. במידת הצורך יתבצעו התאמות נוספות במסלול.

ה.3) במהלך שנת 2010 יבחרו מדי רבעון 2 – 4 כלים נוספים, אשר יבוצעו בהם התאמות לעידוד העסקת עובדים עם מוגבלות ולעידוד יזמים עם מוגבלות, כגון חוק עידוד השקעות הון, חוק המו"פ, סבסוד מעונות ילדים ועוד. כך, מדי רבעון, יגדל ארגז הכלים העומד לרשות המטה והמשרד לקידום השתלבותם בשוק העבודה של אנשים עם מוגבלות.

ו) מתן עדיפות למעסיקים של אנשים עם מוגבלות בהתמודדות במכרזים ממשלתיים

מתן עדיפות במכרזים למציעים המעסיקים אנשים עם מוגבלות, הוא כלי בו נעשה שימוש בהצלחה בעולם ואשר הומלץ על ידי ועדת לרון ואומץ על ידי ממשלת ישראל. על מנת ליצור מודל שיהיה אפקטיבי ויעודד בפועל העסקת עובדים עם מוגבלות ואשר בד בבד יעמוד במבחנים המשפטיים של דיני המכרזים, הגדיר המטה הכולל שלושה מעגלים: מכרזי המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה, מכרזים ממשלתיים בנושאים הקשורים לשוק העבודה ומכרזים ממשלתיים בנושאים שאינם קשורים לשוק העבודה. עבור מכרזי המעגל הראשון והשני נבנה מודל של אמת מידה לעידוד העסקת עובדים עם מוגבלות אשר ניתן לה משקל גבוה ומשמעותי במדדי בחינת איכות ההצעה. אמת מידה זו שולבה כבר בשני מכרזים אחרונים של המטה ותשולב במכרזים הבאים העומדים לקראת פרסום.

במעגל השני, המטה בוחן כעת את כל המכרזים העומדים לקראת פרסום במשרד התמ"ת, על מנת לבחור מתוכם את אלו שנושאים הוא שוק העבודה ולשלב בהם את אמת המידה האמורה. במעגל השלישי יעסוק המטה במהלך שנת 2010 בניסוח ובהטמעת אמת מידה מתאימה אשר תיכלל במכרזים ממשלתיים בנושאים שאינם קשורים לשוק העבודה.

ז) הגברת מודעות של מעסיקים ליתרונות העסקת עובדים עם מוגבלות וחיבור בין מעסיקים לעובדים באמצעות פורטל ייעודי

במחצית השנייה של שנת 2010 יפעיל המטה שירות אינטרנטי חדש המיועד בעיקרו לאנשים עם מוגבלות הזקוקים לסיוע באיתור מקום עבודה ומעוניינים להשתלב בה בכוחות עצמם וכן למעסיקים המעוניינים לפרסם משרות בהן תינתן עדיפות לעובדים עם מוגבלות. במסגרת השירות יפעלו אנשים עם מוגבלות אשר יזמו פניה למעסיקים ויציגו בפניהם את יתרונות ההעסקה של אנשים עם מוגבלות ואת כלי הסיוע והתמיכה השונים שמפעיל המשרד. זאת על מנת להבטיח היצע של משרות עבור דורשי העבודה.

ח) יצירת תו חברתי בנושא העסקת עובדים עם מוגבלות

במחצית הראשונה של שנת 2010 יחל המטה בהטמעת תו חברתי המעיד על העסקת עובדים עם מוגבלות. לאחר שנלמדה האפקטיביות של השימוש בתווים חברתיים בארץ ובעולם, עוסק היום המטה באמצעות ארגון "אמון הציבור" בפיתוח תו חברתי זה, לרבות אמות המידה והעקרונות על פיהם יינתן.

ט) הענקת אותות ומענקים לעסקים המעסיקים אנשים עם מוגבלות

המטה נמצא בשלבים מתקדמים של ניסוח הצעת חוק המבוססת על מודל שהתקבל בחוק עידוד העסקת נשים, לפיו יינתנו מענקים כספיים ואותות הוקרה לעסקים המעסיקים אנשים עם מוגבלות. בקרוב יופץ תזכיר החוק להערות הציבור.

י) בחינת אפשרות למתן הטבות למעסיקים של עובדים עם מוגבלות, באמצעות מערך המיסוי הכללי והמוניציפאלי, בשיתוף הגורמים הממונים על מערכות אלה

בעקבות הניסיון הבינלאומי בשימוש בהטבות מס שונות על מנת לקדם תעסוקת אנשים עם מוגבלות, יפעל המטה בשיתוף עם רשות המיסים ומשרד הפנים לבחינת האפשרות למתן תמריצים למעסיקים באמצעות מערכות המיסוי.

2. פיתוח מסלולי תעסוקה

א) סיוע בהקמה ותמיכה בעסקים של אנשים עם מוגבלות

לאחרונה פרסם המטה מכרז להפעלת מסלול סיוע מקיף ואיכותי להקמת עסקים לאנשים עם מוגבלות, באמצעות מרכז המושטת על תפיסה כוללת של "תחת קורת גג אחת". השירותים מכוונים למספר קבוצות:

1.א) אנשים עם מוגבלות המעוניינים להקים עסק עצמאי: השירות מכוון לתת הזדמנות הוגנת לאנשים עם מוגבלות לבחון את חלומותיהם ורעיונותיהם להקמת עסק, בחינה אשר תיערך בשיתוף מומחים בעלי ניסיון בתחום פיתוח יזמויות ועסקים, ולסייע בהקמת העסק על פי תוכנית מובנית לאותם רעיונות העומדים במבחן כלכלי.

2.א. אנשים עם מוגבלות בעלי עסקים: השירות יסייע בהגדלת שרידותו של העסק בעזרת לוווי מקצועי, חונכים אנשי עסקים ומתנדבים.

3.א. אנשים עם מוגבלות בעלי עסקים המעוניינים להרחיב ולשדרג את העסק. המיזם יחל לפעול בעוד מספר חודשים, לאחר שייבחר הספק במכרז. הספק יקרא באמצעות התקשורת למעוניינים להשתלב בתוכנית להירשם אליה. לאחר שלב של בחינת הרעיונות והאפשרות ליישם, תבנה במשותף עם המעוניין להקים עסק תוכנית אישית, באמצעות תוצא לפועל התכנית העסקית. זאת, בין היתר, באמצעות תכניות, סדנאות, ומפגשים אישיים בנושא העצמה, הכשרה וביצוע השלבים השונים בהקמת העסק. לאחר הקמת העסק הוא ילווה על ידי חונך מקצועי במשך 18 חודשים במטרה להגדיל את שרידותו. את המיזם תלווה ועדה מייעצת של אנשי עסקים עם וללא מוגבלות ובראשו יעמוד איש עסקים עם מוגבלות. במקביל אנו פועלים להקים קבוצה של יזמים מתנדבים בכדי לאפשר לכל עסק שירצה בכך מלווה מתנדב שיסיע ויתמוך בהקמת העסק מעבר ללווי המקצועי שינתן לו. בנוסף ישמש המרכז מקום מפגש למקימי עסקים להשתלמויות מקצועיות במגוון נושאים לקידום המיזמים העסקיים המוקמים וכן המשודרגים.

ב) מסלול לרכישת שירותים על ידי משרדי הממשלה, שיבוצעו על ידי אנשים עם מוגבלות (סיוע בהפעלת מכרז של אגף הרכש במשרד האוצר)

קניית השירותים תבצע באמצעות ספק שיזכה במכרז אשר פורסם לאחרונה על ידי מנהל הרכש במשרד האוצר. על פי תנאי המכרז על הזוכה, המעסיק את נותני השירותים שהם אנשים עם מוגבלות, גם לספק שירותי ליווי ותמיכה על מנת להבטיח את השתלבותם של נותני השירותים בתעסוקה ואת הצלחת ההתקשרות.

המכרז מאפשר לכל משרד ממשלתי המעוניין בכך להתקשר עם הספק על מנת לקבל שירותים נדרשים באמצעות אנשים עם מוגבלות. יש לציין כי מסלול זה נוסף על חובת המדינה לייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות הכשירים לתפקיד ולמשרדה במשרות תקן רגילות, ונועד להרחיב את אפשרויות התעסוקה הקיימות עבור אנשים עם מוגבלות שהנם עובדים בלתי מקצועיים.

המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה במשרד התמי"ת ילווה את התכנית בכל שלביה ויסייע למשרדים שייקחו בה חלק במטרה לקדם את יישומה ולהשיג את מטרותיה. בנוסף, יקצה המטה בשנת 2010 תקציב ייעודי לרכישת שירותים במשרד התמי"ת באמצעות מסלול זה.

ג) מרכז סיוע להשתלבות בעבודה לאנשים עם מוגבלות נפשית

במסגרת תכנית זו, המשותפת למשרד הבריאות ולמטה, יוקם מרכז אשר יספק ליווי ותמיכה לאנשים עם מוגבלות נפשית בכל השלבים של תהליך ההשתלבות בעבודה. כל מקבל שירות ילווה על ידי מנהל תיק, אשר יחד אתו יבנה תכנית אישית המבוססת על יכולותיו של מקבל השירות, צרכיו ורצונותיו. התכנית האישית יכולה לכלול סדנאות העצמה והכנה לעולם העבודה, סדנת מחשב, הכשרה מקצועית, סיוע באיתור מקום עבודה מתאים וליווי לתקופה של עד 18 חודשים במקום העבודה.

בנוסף, יתקיימו במרכז בשעות אחר הצהריים סדנאות ומפגשים קצרים בנושאים שונים הקשורים לעולם העבודה ואשר מיועדים למקבלי השירות ולבוגרי התכנית. צוות המרכז יפעל במתכונת של "ארגון לומד" ויקים במקביל למתן השירות, מאגר מידע בנושא השתלבות בעבודה של אנשים עם מוגבלות. המרכז הראשון צפוי להיפתח באמצע שנת 2010.

ד) פיתוח תכנית לשילוב בעבודה של אנשים עם לקויות למידה

אנשים עם לקויות למידה מהווים כיום כ- 10% - 15% מהאוכלוסייה בישראל. חלק גדול מקבוצה זו אינו משתלב כיום באופן מלא בשוק העבודה. עם זאת, פוטנציאל ההצלחה בהשתלבות, בהינתן הסיוע המתאים, הוא גבוה מאוד. בשנת 2010 יתמקד המטה בפיתוח תכניות לסיוע בהשתלבותם בעבודה של אנשים עם לקויות למידה. חלק מפעילות המטה בנושא זה תבצע במסגרת מחקר מקיף וחלקה באמצעות מסלולים מיוחדים של הכשרה מקצועית המלווה בסיוע בהשמה בשוק העבודה. בנוסף, פועל המטה כיום לפיתוח תכנית להקמת מרכזים לסיוע בהשתלבות בשוק העבודה, אשר יוקמו במוסדות אקדמיים וישמשו שירות המשך למרכזי התמיכה לסטודנטים הפועלים בהם כיום. כך ייווצר רצף של שירותים אשר יספק מענה לצרכיהם של סטודנטים עם לקויות למידה ויסייע בהשתלבותם בעבודה של אקדמאים עם לקויות למידה במקצוע ההולם את כישוריהם, מיד עם סיום לימודיהם. השירות צפוי להיות מופעל ברבעון האחרון של שנת 2010.

3. קידום במקומות העבודה

במהלך שנת 2010 יפתח המטה, בשיתוף עם משרדי הממשלה הרלוונטיים כגון משרד הבריאות, משרד הרווחה והמוסד לביטוח לאומי ומשרד הביטחון, תכניות לקידום עובדים עם מוגבלות בהיבט התפקיד, השכר ותנאי העבודה. מטרת התכניות להבטיח כי עובד עם מוגבלות ששולב בעבודה יוכל לשפר את יכולת העבודה שלו ולהתקדם במקום עבודה, תוך שיפור רווחתו האישית והכלכלית, מימוש ומיצוי יכולותיו התעסוקתיות. בכוונת המטה להביא להפעלת תכניות אלה במהלך שנת 2010.

4. איגום ופיתוח ידע וחשיפתו לציבור

המטה עוסק באיגום הידע הקיים בארץ ובעולם בנושא שילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה. בנוסף יוזם המטה ומקיים סקרים ומחקרים ייעודיים בנושאים שונים בתחום התעסוקה של אנשים עם מוגבלות וזאת באמצעות מנהל תכנון, מחקר וכלכלה שבמשרד התמי"ת. המידע המרכזי מופיע באתר האינטרנט של המטה בכתובת www.tamas.gov.il/mugbalut.

בין הנושאים בהם יעסוק המטה בשנת 2010 :

א איגום והרחבת הידע הקיים באקדמיה בתחומים הרלוונטיים.

בשלב הראשון יתבצע בשיתוף עם המועצה להשכלה גבוהה, מיפוי תכניות הלימוד הקיימות והנלמדות במוסדות האקדמיים בישראל בנושאים הרלוונטיים לקידום תעסוקה של אנשים עם מוגבלות. בשלב השני יאותרו נושאים מעבודת המטה אשר ניתן לשלבם בתכניות הלימודים, על מנת לצייד את הבוגרים בידע ובכלים שימשו אותם לקידום השתלבותם בעבודה של אנשים עם מוגבלות. הידע שייאסף כתוצאה מתכנית זו יהווה בסיס להמשך גיבוש מדיניות המטה ופיתוח התכניות והשירותים.

ב עריכת סקר בקרב אנשים עם לקויות למידה בוגרי אקדמיה, אשר קיבלו שירות באחד ממרכזי התמיכה לסטודנטים עם לקויות למידה במוסדות להשכלה גבוהה ובחינת מידת השתלבותם והתמדתם בעבודה.

ג עריכת סקר בקרב אוכלוסיית החרשים בישראל, על מנת לזהות את מאפייניהם ולבחון את השתלבותם וקידומם בשוק העבודה.

ד עריכת סקר בקרב צעירים עם מוגבלות המתנדבים לשירות לאומי-אזרחי ובחינת השפעת השירות על השתלבותם בעבודה.

ה הצגת דיוקנם של האנשים עם מוגבלות המשתתפים בתוכניות התעסוקה של תב"ת.

ו ביצוע מחקרים מלווים לתכניות שמפעיל המטה, כגון שכר מותאם, השתתפות במימון התאמות ותמיכה בהקמה ובהפעלת עסקים של אנשים עם מוגבלות.